

*Наталія Самородова, доцент
Олег Матвейченко
Харківський інститут банківської справи УБС НБУ
м.Харків, Україна*

ОБ'ЄКТИВНІ ТА СУБ'ЄКТИВНІ ВПЛИВИ НА ФІНАНСОВУ БЕЗПЕКУ ПІДПРИЄМСТВА

Економічна безпека являє собою універсальну категорію, яка характеризує захищеність суб'єктів соціально-економічних відносин на всіх рівнях, починаючи з держави і закінчуючи кожним його громадянином.

При вивченні проблем економічної безпеки сучасного підприємства виявляють сутність таких понять, як загроза, нанесена шкода і стратегія безпеки.

Загроза означає небажані для функціонування підприємства зміни зовнішнього і внутрішнього середовища, які приводять до змін предмета безпеки

Шкоду пов'язують з небажаними змінами якостей предмета безпеки, зниження його цінності для підприємства або його повна втрата;

Стратегія характеризується сукупністю найбільш значущих рішень, спрямованих на досягнення прийнятної рівня безпеки функціонування даного підприємства.

Науковці під фінансовою безпекою підприємства розуміють такий його фінансовий стан, який характеризується, по-перше, збалансованістю і якістю сукупності фінансових інструментів, технологій і послуг, котрі використовує підприємство, по-друге, стійкістю до внутрішніх і зовнішніх загроз, по-третє, здатністю фінансової системи підприємства забезпечувати реалізацію власних фінансових інтересів, місії і завдань достатніми обсягами фінансових ресурсів, по-четверте, забезпечувати ефективний і сталий розвиток цієї фінансової системи[1].

Фінансову безпеку підприємства можна охарактеризувати такими сутністними ознаками:

- фінансова безпека являє собою складову економічної безпеки;
- рівень безпеки визначають за допомогою системи кількісних і якісних показників, які мають порогові критеріальні значення;
- безпеку пов'язують з фінансовою стійкістю підприємств у визначеній перспективі[2].

Рівень фінансової безпеки фірми, на наш погляд, залежить від того наскільки ефективно її керівництво і спеціалісти (менеджери) спроможні

уникнути можливих загроз і ліквідувати шкідливі наслідки окремих негативних складових зовнішнього і внутрішнього середовища.

До внутрішніх небезпек і загроз, що впливають на фінансову безпеку, відносять навмисні або випадкові помилки менеджменту в управлінні фінансами підприємства, які пов'язані з вибором стратегії підприємства; управлінням і оптимізацією активів і пасивів, розробкою і впровадженням контролю за дебіторською і кредиторською заборгованостями, вибором інвестиційних проектів і джерел їх фінансування, оптимізацією амортизаційної і податкової політикою.[3]

До зовнішніх загроз відносять: скупку акцій, борги підприємства небажаним партнерам; наявність значних фінансових зобов'язань інших підприємств; нерозвиненість ринків капіталу та їх інфраструктури, недостатньо розвинену правову систему захисту прав інвесторів; кризу грошової і фінансово-кредитної систем; нестабільність економіки; недосконалість механізмів формування економічної політики держави. [3]

Джерелами негативних впливів на фінансову безпеку є:

- свідомі чи несвідомі дії окремих посадових осіб і суб'єктів господарювання (органів державної влади, міжнародних організацій, підприємств-конкурентів);
- збіг об'єктивних обставин (стан фінансової кон'юнктури на ринках даного підприємства, наукові відкриття та технологічні розробки, форс-мажорні обставини тощо).

Залежно від суб'єктної обумовленості негативні впливи на фінансову безпеку можуть мати об'єктивний і суб'єктивний характер [4]. Об'єктивними вважаються такі негативні впливи, які виникають не з волі конкретного підприємства, або його окремих працівників. Суб'єктивними неефективна робота підприємства в цілому або окремих його працівників (передовсім керівників і функціональних менеджерів).

Контроль за рівнем фінансової безпеки являє собою процес моніторингу показників діяльності підприємства та регулювання дій менеджерів для досягнення бажаних результатів, а також як процес, що впливає на поведінку персоналу в господарській діяльності підприємства і засіб, що спирається на цей ресурс[6].

Фінансова безпека в цілому є однією з складових економічної безпеки, оскільки в сучасних умовах функціонування економіки успішність її розвитку визначають фінансові механізми, фінансові важелі, фінансові стимули, фінансові санкції та фінансові цілі [5]. Для фінансової безпеки повинні функціонувати провідники, тобто інформаційні канали, через які здійснюють контроль за фінансовою діяльністю підприємств розподілом та перерозподілом коштів. Поняття фінансової безпеки, з одного боку, повинно кореспондувати з загальним поняттям безпеки на рівні держави і підприємства, а також воно повинно виступати складовою поняття "еко-

номічна безпека господарюючого суб'єкта", а з іншого боку, воно повинно мати власний зміст, який відрізняє проблематику фінансової безпеки від інших видів безпеки.

Для попередження загроз фінансової безпеки перед підприємствами стоять такі завдання:

- постійно підтримувати високий рівень кваліфікації працівників;
- розвиток техніко-технологічних можливостей та потужностей підприємства з метою досягнення необхідного рівня конкурентоспроможності;
- досягти високої ефективності менеджменту підприємства;
- захист інформаційного середовища підприємства;
- правовий захист підприємства.

Отже, можна вважати, що створення в умовах економічної кризи ефективної системи економічної безпеки сприятиме подоланню підприємствами, небезпек, що виникають при фінансовій нестабільності, та дозволить їм «вижити» в умовах невизначеності і фінансових ризиків. Фінансова безпека галузі залежить від безпеки підприємств, яку можна розглядати як систему захисту життєво необхідних інтересів суб'єкта (гарантованість продовольчої безпеки у довготривалому періоді), що вимагає фінансової стійкості та зниження рівня загроз ефективному веденню господарства.

Література:

1. Горячева К.С. /Механізм управління фінансовою безпекою підприємства /КНУТД – К., 2006
2. Гривківська О.В. /Фінансова безпека в системі економічної безпеки /Європейський університет, м. Київ, 2010
3. Кузенко Т.Б., Прохорова В.В., Саблина Н.В. Управление финансовой безопасностью на предприятии // Бизнес Информ № 12 (1),2007. – 2008. – с. 27-29.
4. Кириченко О.А. Вдосконалення управління фінансовою безпекою підприємств в умовах фінансової кризи // Финансовые рынки и ценные бумаги, 2009. – №16. – 2009. – С. 22-28
5. Папехин Р.С. Факторы финансовой устойчивости и безопасности предприятия: Автореф. дис. канд. эконом. наук. Волгоград., 2007. – 21с.
6. Гапоненко В.Ф., Безпалько А.А., Власков А.С. Экономическая безопасность предприятия. Подходы и принципы. – М.: Изд. „Ось-89”, 2006. – 208 с